EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 11.7.2024
COM(2024) 293 final

KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

yhteentoimivuusasetusten täysimääräisen täytäntöönpanon valmistelujen tilanteesta asetuksen (EU) 2019/817 78 artiklan 5 kohdan ja asetuksen (EU) 2019/818 74 artiklan 5 kohdan mukaisesti

1. Johdanto

Yhteentoimivuuskehyksen luomista koskevat asetukset[1] tulivat voimaan 11. kesäkuuta 2019. Niissä vahvistetaan säännökset, jotka koskevat eurooppalaisen hakuportaalin (ESP), yhteisen biometrisen tunnistuspalvelun (yhteinen BMS), yhteisen henkilöllisyystietovarannon (CIR), rinnakkaishenkilöllisyyksien tunnistimen (MID) ja raportoinnin ja tilastoinnin keskustietoarkiston (CRRS) kehittämistä, tietojenkäsittelyä ja seurantaa. Yhteentoimivuus tuottaa mittakaava- ja tehokkuusetuja EU:n tietotekniselle arkkitehtuurille muuttoliikkeen, rajojen ja turvallisuuden alalla, ja se luo tietokantojen yhteenliittämisen avulla uusia ominaisuuksia ilman, että tarvitsee kerätä lisää tietoja. Näitä ominaisuuksia ovat muun muassa henkilöllisyyspetosten tehokkaampi havaitseminen, uudet keinot tunnistaa kolmansien maiden kansalaisia, joilla ei ole asianmukaisia henkilöllisyysasiakirjoja, sekä järjestelmien nopea ja tehokas vertailu terrorismirikosten tai muiden vakavien rikosten ehkäisemiseksi, havaitsemiseksi tai tutkimiseksi. EU:n tietojärjestelmien yhteentoimivuuden kautta käyttöön tulee myös tietojen laadunvalvontamekanismeja, joilla ehkäistään, havaitaan ja ratkaistaan tietojen laatuun liittyviä ongelmia. Tämä auttaa unionia täyttämään tietosuojalainsäädännön mukaisen positiivisen velvoitteensa varmistaa, että järjestelmiin syötetyt tiedot ovat tarkkoja ja ajantasaisia.

Asetuksissa komissio valtuutetaan seuraamaan ja arvioimaan täytäntöönpanon tilannetta yhteistyössä vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen laaja-alaisten tietojärjestelmien operatiivisesta hallinnoinnista vastaavan Euroopan unionin viraston, jäljempänä ’eu-LISA’, kanssa. Näiden vaatimusten mukaisesti komissio toimittaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle vuosikertomuksen asetusten täysimääräisen täytäntöönpanon valmistelujen tilanteesta. Tämä neljäs kertomus kattaa lokakuun 2022 ja marraskuun 2023 välisen ajanjakson.

Asetusten täytäntöönpano riippuu yhteentoimivuuskehyksen taustalla olevien järjestelmien asianmukaisesta täytäntöönpanosta. Vaikka eu-LISAn toimeksisaajan viivästynyt rajanylitystietojärjestelmän (EES) toimittaminen keskustasolla on edelleen riskitekijä asetusten asianmukaiselle täytäntöönpanolle, eu-LISAn korjaavat toimet ovat alkaneet kantaa hedelmää. Viraston toiminta mahdollisti työn jatkamisen nykyisen toimeksisaajan kanssa ja auttoi selvittämään hankkeen täytäntöönpano-ongelmat. EES:n yksinkertaisimman toimivan tuotteen[2]

[1] Asetus (EU) 2019/817 kehyksen vahvistamisesta rajoja ja viisumipolitiikkaa koskevien EU:n tietojärjestelmien yhteentoimivuudelle ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 767/2008, (EU) 2016/399, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240, (EU) 2018/1726 ja (EU) 2018/1861 sekä neuvoston päätösten 2004/512/EY ja 2008/633/YOS muuttamisesta ja asetus (EU) 2019/818 kehyksen vahvistamisesta poliisiyhteistyötä ja oikeudellista yhteistyötä sekä turvapaikka- ja muuttoliikeasioita koskevien EU:n tietojärjestelmien yhteentoimivuudelle ja asetusten (EU) 2018/1726, (EU) 2018/1862 ja (EU) 2019/816 muuttamisesta. Näihin asetuksiin viitataan koko kertomuksessa ’asetuksina’.

[2] Toukokuussa 2023 eu-LISA laati uuden kriisinratkaisustrategian lisäämällä vuorovaikutusta hankeyhteenliittymän toimitusjohtajien kanssa heidän sitoutumisensa ja resurssien kohdentamisen varmistamiseksi. Lisäksi se sovelsi vaiheittaista toteuttamista koskevaa lähestymistapaa, jossa aikataulu on toteuttamiskelpoisempi ja työmenetelmät joustavampia. eu-LISAn hallintoneuvoston tukemalla uudella yksinkertaisinta toimivaa tuotetta koskevalla lähestymistavalla pyritään vakauttamaan EES:n täytäntöönpanoa keskittymällä näkökohtiin, jotka tuovat lisäarvoa loppukäyttäjille, ja nopeuttamalla niiden valmistelua. Yksinkertaisimman toimivan tuotteen ensimmäinen julkaisu

onnistunut julkaiseminen on ratkaiseva askel kohti EES:n käyttöönottoa. Lisäksi oikeus- ja sisäasioiden neuvosto hyväksyi lokakuussa 2023 uuden aaltoihin perustuvaa lähestymistapaa koskevan etenemissuunnitelman, jonka avulla EU:n tietojärjestelmät ja yhteentoimivuuskomponentit voidaan ottaa käyttöön neljän peräkkäisen aallon sarjassa (ensimmäinen aalto vuoden 2024 jälkipuoliskolla, toinen aalto vuoden 2025 alkupuoliskolla, kolmas aalto vuoden 2025 puolivälissä ja neljäs aalto vuoden 2026 lopulla). Aaltoihin perustuva lähestymistapa antaa kaikille sidosryhmille kipeästi tarvittavaa selkeyttä sitä, miten täytäntöönpanossa edetään tulevina vuosina.

Tällä välin asetusten täytäntöönpano etenee jäsenvaltioissa, Schengenin säännöstöön osallistuvissa maissa ja EU:n virastoissa. Koska yhteentoimivuushanke edellyttää, että kaikki sidosryhmät työskentelevät koordinoidusti välttääkseen yhdessä jäsenvaltiossa tapahtuvat viivästykset, jotka vaikuttaisivat kaikkiin, komissio seuraa tiiviisti kunkin jäsenvaltion valmiuksia ja tukee niitä yhteentoimivuuskomponenttien käyttöönottohetkeä silmällä pitäen.

2. Yhteentoimivuuskehyksen järjestelmien tilanne

Yhteentoimivuuskehyksen puitteissa uudet EU:n laaja-alaiset tietojärjestelmät, rajanylitystietojärjestelmä[3], Euroopan matkustustieto- ja -lupajärjestelmä (ETIAS)[4], kolmansien maiden kansalaisia koskeva eurooppalainen rikosrekisteritietojärjestelmä (ECRIS-TCN)[5], ja jo olemassa olevat mutta tarkistetut EU:n tietojärjestelmät (Schengenin tietojärjestelmä (SIS)[6] ja

heinäkuun 2023 lopussa on kriisinratkaisustrategian ensimmäinen vaihe. Myöhemmissä vaiheissa keskitytään jäsenvaltioiden testaustoimien jatkamiseen ja yksinkertaisimman toimivan tuotteen päivittämiseen tuotteen laadun parantamiseksi.

[3] Asetus (EU) 2017/2226 rajanylitystietojärjestelmän (EES) perustamisesta jäsenvaltioiden ulkorajat ylittävien kolmansien maiden kansalaisten maahantuloa, maastalähtöä ja pääsyn epäämistä koskevien tietojen rekisteröimiseksi ja edellytysten määrittämisestä pääsylle EES:n tietoihin lainvalvontatarkoituksissa sekä Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen ja asetusten (EY) N:o 767/2008 ja (EU) N:o 1077/2011 muuttamisesta (EUVL L 327, 9.12.2017, s. 20).

[4] Asetus (EU) 2018/1240 Euroopan matkustustieto- ja -lupajärjestelmän (ETIAS) perustamisesta ja asetusten (EU) N:o 1077/2011, (EU) N:o 515/2014, (EU) 2016/399, (EU) 2016/1624 ja (EU) 2017/2226 muuttamisesta (EUVL L 236, 19.9.2018, s. 1).

[5] Asetus (EU) 2019/816 niiden jäsenvaltioiden tunnistamista koskevan keskitetyn järjestelmän perustamisesta, joilla on kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden tuomioita koskevia tietoja (ECRIS-TCN), eurooppalaisen rikosrekisteritietojärjestelmän täydentämiseksi ja asetuksen (EU) 2018/1726 muuttamisesta (EUVL L 135, 22.5.2019, p. 1).

[6] Asetus (EU) 2018/1860 Schengenin tietojärjestelmän käytöstä laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamiseksi (EUVL L 312, 7.12.2018, s. 1),
asetus (EU) 2018/1861 Schengenin tietojärjestelmän (SIS) perustamisesta, toiminnasta ja käytöstä rajatarkastuksissa, Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen muuttamisesta ja asetuksen (EY) N:o 1987/2006 muuttamisesta ja kumoamisesta (EUVL L 312, 7.12.2018, s. 14),
asetus (EU) 2018/1862 Schengenin tietojärjestelmän (SIS) perustamisesta, toiminnasta ja käytöstä poliisiyhteistyössä ja rikosasioissa tehtävässä oikeudellisessa yhteistyössä, neuvoston päätöksen 2007/533/YOS muuttamisesta ja kumoamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1986/2006 ja komission päätöksen 2010/261/EU kumoamisesta (EUVL L 312, 7.12.2018, s. 56).

viisumitietojärjestelmä (VIS)[7] sekä Eurodac) toimivat vuorovaikutuksessa keskenään äskettäin luotujen yhteentoimivuuskomponenttien ja tilastoraportointivälineen avulla. Edellä kuvatussa aikataulussa on nyt edistytty tasaisesti, ja uusia ja tarkistettuja EU:n tietojärjestelmiä on otettu käyttöön asteittain.

Uudistetun SIS-järjestelmän käyttöönotto 7. maaliskuuta 2023 oli tärkeä virstanpylväs, sillä se on yhteentoimivuuskehyksen ensimmäinen osatekijä. Uudistukset, kuten uudentyyppiset kuulutukset, uudet tietoluokat ja tehostetut yhteistyötoiminnot, parantavat Schengen-alueen rajaturvallisuutta ja yleistä turvallisuutta tarjoamalla lisävälineitä rikollisuuden ja terrorismin torjumiseen, kadonneiden henkilöiden löytämiseen ja haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden suojelemiseen. Uudistetulla järjestelmällä voidaan myös ehkäistä ja torjua laitonta muuttoliikettä ja turvata kansalaisten oikeudet. Kypros aloitti SIS-järjestelmän käytön 25. heinäkuuta 2023, ja siitä tuli 31. jäsenmaa, jossa järjestelmä on käytössä.

EES:n käyttöön ottamiseksi on hyväksytty 15 täytäntöönpanosäädöstä ja delegoitua säädöstä[8]. Vaikka hankkeessa on ollut merkittäviä viivästyksiä, järjestelmän käyttöönotto on nyt etenemässä loppuvaiheeseen sekä keskus- että kansallisella tasolla. eu-LISAn kehittämä kriisinratkaisustrategia hankkeen viivästysten korjaamiseksi on alkanut tuottaa tulosta. EES:n yksinkertaisimman toimivan tuotteen onnistunut julkaiseminen on tärkeä ensimmäinen askel, joka mahdollistaa järjestelmän teknisen ja toimintatestauksen. Komissio keskusteli eu-LISAn ja jäsenvaltioiden kanssa varotoimenpiteistä, joilla voidaan lieventää EES:n käyttöönoton vaikutuksia rajanylityspaikoilla. Frontex taas kehittää mobiilisovellusta, joka mahdollistaa kolmansien maiden kansalaisten tietojen ennakkorekisteröinnin. EES:n käytännön käsikirja on jo jaettu jäsenvaltioille kansallisten viranomaisten koulutuksen tukemiseksi. Tämän lisäksi uusi EES:n verkkosivusto, jossa annetaan tietoa matkustajille, ja EES:n toiminnan aloittamiseen liittyvän tiedotuskampanjan valmistelu edistävät uusien menettelyjen ymmärtämistä ulkorajoilla. EES ja yhteinen BMS ovat nyt osa yhteentoimivuuskehyksen täytäntöönpanon ensimmäistä aaltoa, ja ne on määrä ottaa käyttöön vuoden 2024 jälkipuoliskolla.

ETIAS-järjestelmän täytäntöönpanotoimet ovat käynnissä. Hyväksyttävistä 31 delegoidusta ja täytäntöönpanosäädöksestä viisi on vielä hyväksymättä ja kolmea viimeistellään parhaillaan ennen niiden hyväksymistä. Kaksi jäljellä olevista delegoiduista säädöksistä (siirtymäkausien ja lisäajanjaksojen kestosta) voidaan hyväksyä vasta ETIAS-järjestelmän käyttöönoton jälkeen. Parhaillaan valmistellaan maailmanlaajuista tiedotuskampanjaa, joka käsittää muun muassa ETIAS-verkkosivuston, sen varmistamiseksi, että Eurooppaan matkustavat saavat ajoissa riittävästi tietoa uusista matkustusvaatimuksista. ETIAS on yhdessä ESP:n ja CIR:n kanssa osa toista aaltoa, jonka pitäisi käynnistyä vuoden 2025 alkupuoliskolla.

---

[7] Asetus (EU) 2021/1134 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 767/2008, (EY) N:o 810/2009, (EU) 2016/399, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240, (EU) 2018/1860, (EU) 2018/1861, (EU) 2019/817 ja (EU) 2019/1896 muuttamisesta ja neuvoston päätösten 2004/512/EY ja 2008/633/YOS kumoamisesta viisumitietojärjestelmän uudistamiseksi (EUVL L 248, 13.7.2021, s. 11).

[8] Komissio valmistelee parhaillaan täytäntöönpanosäädöstä, jossa vahvistetaan viranomaisluetteloiden keskitetyn hallinnoinnin mahdollistavaa toimintoa koskevat säännöt sekä rajanylitystietojärjestelmää että viisumitietojärjestelmää varten.

ECRIS-TCN-järjestelmän kehittäminen edistyy. Täytäntöönpanosäädös, jolla vahvistetaan toimenpiteet niiden jäsenvaltioiden tunnistamista koskevan keskitetyn järjestelmän teknistä kehittämistä ja täytäntöönpanoa varten, joilla on kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden tuomioita koskevia tietoja, on hyväksytty. eu-LISA panee järjestelmää parhaillaan täytäntöön. ECRIS-TCN otetaan käyttöön yhdessä ESP:n, CIR:n ja ECRIS-TCN:n yhteisen BMS:n kanssa kolmannessa aallossa, jonka on määrä sijoittua vuoden 2025 puoliväliin.

Viisumitietojärjestelmän tarkistustyö on ollut käynnissä muutosasetuksen (EU) 2021/1134 hyväksymisestä alkaen. Tällä hetkellä keskitytään tarkistetun viisumitietojärjestelmän kehittämiseksi tarvittavan johdetun oikeuden valmisteluun. Kuusi säädöstä 12:sta on hyväksytty. Tarkistettu viisumitietojärjestelmä ja yhteentoimivuuden viimeinen komponentti MID otetaan käyttöön neljännessä aallossa (vuoden 2026 jälkipuoliskolla). Kun MID-järjestelmä on valmis, alkaa MID-siirtymäkausi[9].

Asetuksia sovelletaan myös tarkistettuun Eurodaciin[10].

3. Komission edistyminen yhteentoimivuuden toteuttamisessa

Asetuksissa siirretään komissiolle valta antaa delegoituja säädöksiä ja täytäntöönpanosäädöksiä, joilla täydennetään ja pannaan täytäntöön tiettyjä asetusten yksityiskohtaisia teknisiä näkökohtia. Jotkin näistä säädöksistä ovat tarpeen, jotta eu-LISA voi aloittaa komponenttien suunnittelun ja kehittämisen yleisjärjestelmäarkkitehtuurin puitteissa, erityisesti siksi, että tämä edellyttää teknisten eritelmien määrittelyä ja hankintamenettelyjen valmistelua, jotta se voisi työskennellä toimeksisaajien kanssa. Muita säädöksiä tarvitaan sellaisten teknisten sääntöjen vahvistamiseksi, joilla helpotetaan asiaankuuluvien viranomaisten toimintaa käytännössä esimerkiksi ottamalla käyttöön vakiomuotoisia lomakkeita ja yhteistyömenettelyjä turvallisuushäiriöiden käsittelemiseksi.

Säädökset hyväksytään tiiviissä yhteistyössä jäsenvaltioiden ja asiaankuuluvien virastojen sekä Euroopan parlamentin ja Euroopan unionin neuvoston kanssa, ja niistä keskustellaan tätä varten perustetuissa komiteoissa ja asiantuntijaryhmissä. Kaikki yhteentoimivuuden kehittämiseksi tarvittavat säädökset on hyväksytty (kolme delegoitua säädöstä ja kymmenen täytäntöönpanosäädöstä). Tarkistetun VIS-asetuksen[11], siitä johtuvia muutoksia koskevan VIS-

[9] Asetuksen (EU) 2019/817 69 artikla ja asetuksen (EU) 2019/818 65 artikla.

[10] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1358, annettu 14 päivänä toukokuuta 2024, Eurodac-järjestelmän perustamisesta biometristen tietojen vertailua varten Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EU) 2024/1351 ja (EU) 2024/1350 ja neuvoston direktiivin 2001/55/EY tehokkaaksi soveltamiseksi ja laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden tunnistamiseksi sekä jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten ja Europolin esittämistä, Eurodac-tietoihin lainvalvontatarkoituksia varten tehtäviä vertailuja koskevista pyynnöistä ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EU) 2018/1240 ja (EU) 2019/818 muuttamisesta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 603/2013 kumoamisesta.

[11] Asetus (EU) 2021/1134 viisumitietojärjestelmän uudistamisesta (EUVL L 248, 13.7.2021, s. 11).

asetuksen[12] ja siitä johtuvia muutoksia koskevien ETIAS-asetusten[13] hyväksyminen 7. heinäkuuta 2021 merkitsi sitä, että kolmea säädöstä[14] oli tarkistettava. Uusia tekstejä pidetään nyt valmiina, ja niiden katsotaan olevan lähellä lopullista hyväksymistä. Asetuksilla siirretään komissiolle valta antaa delegoituja säädöksiä viiden vuoden ajaksi. EES-hankkeen aiheuttamien viivästysten ja sen yhteentoimivuuskomponenttien käyttöönottoon kohdistuvan vaikutuksen vuoksi komissio on pyytänyt siirretyn säädösvallan jatkamista. Tämä on ainoa tapa taata, että eurooppalaiselle hakuportaalille[15] suunniteltua siirtymäkautta ja rinnakkaishenkilöllisyyksien tunnistamista koskevaa siirtymäkautta[16] voidaan tarvittaessa jatkaa.

Asetuksen (EU) 2019/817 77 artiklan ja asetuksen (EU) 2019/818 73 artiklan nojalla komissiolle annetaan myös tehtäväksi asettaa saataville käytännön käsikirja yhteentoimivuuskomponenttien toteuttamisesta ja hallinnoinnista. Käsikirja on erittäin tärkeä, jotta EU:n tietojärjestelmien käyttäjiä (kuten raja-, viisumi-, maahanmuutto- ja lainvalvontaviranomaisia) voidaan tukea valmiilla ja käyttäjäystävällisillä ohjeilla siitä, miten yhteentoimivuuden kautta saatavilla olevia ominaisuuksia käytetään. Komissio laatii käsikirjan tiiviissä yhteistyössä jäsenvaltioiden, eu-LISAn, Europolin, Frontexin ja perusoikeusviraston kanssa. Raportointikauden aikana järjestettiin seitsemän asiantuntijaryhmän kokousta ja kolme yhteisen asiantuntijaryhmän kokousta yhteisymmärryksen edistämiseksi sekä käsikirjaan sisällytettävien vakiomenettelyjen ja suositusten kehittämiseksi. Yhteentoimivuuden käytännön käsikirjan ensimmäisen version on määrä valmistua vuoden 2024 puoliväliin mennessä.

Komissio kehittää myös käsikirjojen digitaalista, helppokäyttöistä versiota vastatakseen EU:n tietojärjestelmien käyttäjien yhä monimutkaisempaan työympäristöön. Ominaisuuksien, kuten manuaalista todentamista edellyttävien linkkien, lisäämisen vuoksi käyttäjien on suoritettava joskus useita tietojärjestelmiä ja yhteentoimivuuskomponentteja koskevia toimintoja samanaikaisesti. Parhaillaan käyttöön otettava verkkojakelutyökalu[17] yhdistää kaikki käsikirjan

---

[12] Asetus (EU) 2021/1133 viisumitietojärjestelmän tarkoituksia varten tapahtuvan muihin EU:n tietojärjestelmiin pääsyn edellytysten vahvistamisesta (EUVL L 248, 13.7.2021, s. 1).

[13] Asetus (EU) 2021/1150 asetusten (EU) 2018/1862 ja (EU) 2019/818 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse edellytysten vahvistamisesta pääsylle muihin EU:n tietojärjestelmiin Euroopan matkustustieto- ja -lupajärjestelmän tarkoituksia varten (EUVL L 249, 14.7.2021, s. 1),
asetus (EU) 2021/1151 asetusten (EU) 2019/816 ja (EU) 2019/818 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse edellytysten vahvistamisesta pääsylle muihin EU:n tietojärjestelmiin Euroopan matkustustieto- ja -lupajärjestelmän tarkoituksia varten (EUVL L 249, 14.7.2021, s. 7) ja
asetus (EU) 2021/1152 asetusten (EY) N:o 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240, (EU) 2018/1860, (EU) 2018/1861 ja (EU) 2019/817 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse edellytysten vahvistamisesta pääsylle muihin EU:n tietojärjestelmiin Euroopan matkustustieto- ja -lupajärjestelmän tarkoituksia varten (EUVL L 249, 14.7.2021, s. 15).

[14] C(2021)4982 asetuksen (EU) 2019/817 täydentämisestä raportoinnin ja tilastoinnin keskustietoarkiston toimintaa koskevilla yksityiskohtaisilla säännöillä, C(2021)5052 teknisten sääntöjen vahvistamisesta eurooppalaisen hakuportaalin käyttäjäprofiileja varten ja C(2021)6176 teknisten sääntöjen vahvistamisesta linkkien luomiseksi EU:n eri tietojärjestelmien tietojen välille.

[15] Asetuksen (EU) 2019/817 67 artiklan 2 kohta ja asetuksen (EU) 2019/818 63 artiklan 2 kohta.

[16] Asetuksen (EU) 2019/817 69 artiklan 8 kohta ja asetuksen (EU) 2019/818 65 artiklan 8 kohta.

[17] Jakelutyökalu on verkkosivusto, jonka käyttö on rajoitettu niiden järjestelmien käyttäjäyhteisölle, joita käsikirjat koskevat ja joiden verkkoisännöinnistä huolehtii komission tietotekniikkayksikkö (DIGIT).

osiot niin, että käyttäjät voivat selata niitä järjestelmien (esim. EES tai ETIAS) tai loppukäyttäjien (esim. rajavartijan tai poliisin) näkökulmasta. Käyttäjän roolista riippuen tiedot ja menettelyt suodatetaan niin, että näytetään vain kyseisen käyttäjän kannalta merkitykselliset tiedot. SIS-, EES-, ETIAS- ja yhteentoimivuuskäsikirjat asetetaan saataville jakelutyökaluun vuoden 2024 toiseen neljännekseen mennessä.

4. Jäsenvaltioiden ja unionin virastojen edistyminen yhteentoimivuuden toteuttamisessa

Asetuksilla luodaan hallintokehys, joka koostuu yhteentoimivuusohjelman hallintoneuvostosta[18] ja yhteentoimivuuden neuvoa-antavasta ryhmästä[19]. Hallintoelinten tehtävänä on varmistaa yhteentoimivuuskomponenttien ja -välineiden asianmukainen suunnittelu ja kehittäminen. Molemmat elimet kuuluvat eu-LISAn alaisuuteen, ja komissio on molempien jäsen. Näissä elimissä keskustellaan asetusten teknisestä täytäntöönpanosta, ja edistymistä seurataan jäsenvaltioiden ja asiaankuuluvien EU:n virastojen teknisiä valmisteluja koskevan kuukausittain / kahden kuukauden välein jaettavan kyselylomakkeen avulla.

Komissio järjestää säännöllisin väliajoin foorumin rajoja, muuttoliikettä ja turvallisuutta koskevien EU:n tietojärjestelmien uuden arkkitehtuurin täytäntöönpanosta arvioidakseen muuta kuin tekniseen valmisteluun liittyvää täytäntöönpanoa. Foorumia edeltää kaikille jäsenvaltioille ja asiaankuuluville EU:n virastoille suunnattu kysely, jolla mitataan järjestelmien täytäntöönpanotasoa. Komissio järjesti raportointikaudella kaksi foorumia (joulukuussa 2022 ja marraskuussa 2023) ja käynnisti kaksi kyselyä (marraskuussa 2022 ja huhtikuussa 2023).

Pieni joukko jäsenvaltioita voidaan katsoa edelläkävijöiksi, kun taas muissa jäsenvaltioissa edistys on vaatimattomampaa. Tämä ei ole vielä huolestuttavaa, mutta tilannetta seurataan tarkasti, jotta varmistetaan, että kaikki jäsenvaltiot ovat valmiita ajoissa. Huhtikuun 2023 kyselyssä keskityttiin ensimmäistä kertaa myös kansallisella tasolla toteutettuihin toimiin, joilla valmistellaan EU:n eri tietojärjestelmissä olevien tietojen välisten linkkien manuaalista todentamista. Kyseessä on asianomaisten viranomaisten kannalta suurin muutos nykyiseen toimintaan. Noin kolmannes jäsenvaltioista ja Schengenin säännöstöön osallistuvista maista on aloittanut kansallisten ohjelmistojen kehittämisen tätä tarkoitusta varten. Useat jäsenvaltiot pitävät parempana sitä, että eu-LISA kehittäisi tätä tarkoitusta varten keskitetyn välineen, ja raportointikaudella on esitetty pyyntö tällaisen välineen kehittämiseksi. Lisäksi useat jäsenvaltiot suunnittelevat jonkinasteista keskittämistä manuaalisen todentamisen tehostamiseksi, mikä on komission mielestä myönteistä.

Komissio seuraa edelleen jäsenvaltioiden täytäntöönpanon edistymistä tunnistaakseen mahdolliset huolenaiheet varhaisessa vaiheessa ja varmistaakseen, että jäsenvaltiot ovat valmiita EU:n tietojärjestelmien käyttöönottoa ja yhteentoimivuutta varten. Komissio järjesti raportointikaudella

[18] Asetuksen (EU) 2019/817 54 artiklan 4 kohta ja asetus (EU) 2019/818.

[19] Asetuksen (EU) 2019/817 75 artikla ja asetuksen (EU) 2019/818 71 artikla.

eu-LISAn tuella 56 kokousta jäsenvaltioiden, Schengenin säännöstöön osallistuvien maiden, EU:n virastojen ja toimijoiden kanssa.

5. Koulutustarpeet

Komissio tuki raportointikaudella CEPOLin[20] järjestämiä yhteentoimivuuteen liittyviä koulutuksia. Raportointikaudella järjestettiin kuusi kurssia: kolme verkkoseminaaria yhteentoimivuuden käytöstä helpottamaan lainvalvontaviranomaisten pääsyä tietoihin sekä kolme viikon pituista kurssia, joista kaksi yhteentoimivuusasetuksista yleensä ja yksi erityisesti MID:stä ja siihen liittyvistä toimista.

Myös tarkistettujen ja uusien EU:n tietojärjestelmien käyttöönoton viivästykset ja aikataulun muuttaminen vaikuttavat yhteentoimivuutta koskevan koulutuksen aikatauluun. Tämä on erityisen tärkeää MID:n käyttöönottoa valmistelevan koulutuksen kannalta. Vaikka MID on viimeinen käyttöön otettava yhteentoimivuuskomponentti, sillä on suurin vaikutus jäsenvaltioiden ja Frontexin toimintaan. Jotta loppukäyttäjiä voidaan valmistella asianmukaisesti, CEPOL järjestää kursseja, joissa keskitytään MID-prosessiin ja linkkien hallintaan.

Komissio kehittää yhteentoimivuutta koskevaa koulutusmateriaalia näiden koulutustoimien tueksi. Kehitteillä on yksityiskohtainen koulutusohjelma, joka kattaa kaikki yhteentoimivuuteen liittyvät näkökohdat, sekä lyhempiä ja räätälöidympiä koulutustilaisuuksia eri käyttäjäyhteisöille.

6. EU:n rahoitus

Raportointikauden menot ovat pienemmät kuin säädösehdotukseen liitetyssä rahoitusselvityksessä arvioidut määrät, eikä tähän mennessä ole havaittu menoylitysten riskiä. eu-LISAn viimeisimmän yhteentoimivuutta koskevan edistymiskertomuksen[21] mukaan toimeksisaajille on maksettu 32,5 miljoonaa euroa ja kehitys- ja täytäntöönpanotoimien sopimusten arvo on tähän mennessä 60,6 miljoonaa euroa.

Jäsenvaltioita kannustetaan hyödyntämään täysimääräisesti sisäisen turvallisuuden rahastosta kaudella 2014–2020 käytettävissä olevia varoja, kunnes menojen tukikelpoisuuden määräaika päättyy 30. kesäkuuta 2024. Jäsenvaltioita kannustetaan myös käyttämään EU:n tietojärjestelmien yhteentoimivuuden kehittämiseen ja täytäntöönpanoon tarkoitettuja resursseja, jotka ovat saatavilla niiden ohjelmista ja jotka rahoitetaan rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitustukivälineestä (BMVI) EU:n tietojärjestelmien yhteentoimivuuden kehittämistä ja täytäntöönpanoa varten.

[20] Euroopan unionin lainvalvontakoulutusvirasto.

[21] Kahdeksas yhteentoimivuuden kehittämistä koskeva edistymiskertomus asetuksen (EU) 2019/817 78 artiklan 2 kohdan ja asetuksen (EU) 2019/818 74 artiklan 2 kohdan mukaisesti (2023–215).

7. Päätelmät

Yhteentoimivuuden täytäntöönpano on olennainen osa uusien ja parannettujen EU:n tietojärjestelmien tietoteknistä arkkitehtuuria, jolla helpotetaan raja-, viisumi-, maahanmuutto- ja lainvalvontaviranomaisten nopeampaa, tehokkaampaa ja järjestelmällisempää pääsyä tietoihin sekä mahdollistetaan sujuvampi ja turvallisempi rajanylitys miljoonille Euroopan unionissa vuosittain vierailleville kolmansien maiden kansalaisille.

Kertomus osoittaa, että lokakuun 2022 ja marraskuun 2023 välisenä aikana on tapahtunut vakaata edistymistä. Komissio on hyväksymässä kolme muutettua delegoitua säädöstä[22], jotka liittyvät yhteentoimivuuskehykseen. Yhteentoimivuuskomponenttien toteutusta ja hallintaa koskevan käytännön käsikirjan laatiminen eteni tasaisesti, ja ensimmäisen version on tarkoitus valmistua vuoden 2024 puoliväliin mennessä. Myös yhteentoimivuuden käsikirjaa ja muita käsikirjoja koskeva verkkojakelutyökalu on edistynyt. Asetusten täytäntöönpanon tilanne jäsenvaltioissa osoittaa, että on pieni joukko edelläkävijäjäsenvaltioita ja suuri ryhmä, jossa edistys on vaatimattomampaa. Tämä ei ole vielä huolestuttavaa, mutta tilannetta on seurattava tiiviisti.

MID:n luomien linkkien manuaalista todentamista koskevan velvoitteen vaikutusta asianomaisten viranomaisten toimintaan pidetään merkittävänä. Ensimmäinen valmiustasoa koskeva perusteellinen tutkimus osoitti myönteisiä tuloksia, kun jäsenvaltioissa on käynnissä toimia, joissa otetaan huomioon nämä uudet velvoitteet, mutta valmistelutyö ei ole vielä läheskään päättynyt. Vaikka yhteentoimivuuskomponenttien, erityisesti MID:n, uusi käyttöönottopäivä tarjoaa hieman lisävalmisteluaikaa, tämän ei pitäisi hidastaa hankkeen toteutusvauhtia.

Komissio seuraa edelleen tiiviisti edistymistä ja arvioi asetusten täytäntöönpanoon liittyviä riskejä. Se pitää edelleen säännöllisesti yhteyttä kaikkiin asianomaisiin sidosryhmiin toimien koordinoimiseksi ja seuraamiseksi, mahdollisten vaikeuksien tunnistamiseksi, yhteentoimivuuden täytäntöönpanoon liittyvien riskien vähentämiseksi ja kaikkien hankkeiden oikea-aikaisen, tehokkaan ja sovitun aikataulun mukaisen toteuttamisen tukemiseksi. Komissio myös pitää neuvoston ja Euroopan parlamentin ajan tasalla saavutetusta edistyksestä vuotuisten kertomusten ja komission komiteoiden ja asiantuntijaryhmien kokousten avulla.

[22] C(2021)4982, C(2021)5052 ja C(2021)6176. Ks. otsikot alaviitteestä 14.